

Valtiovarainministeriö
Rahoitusmarkkinaosasto
PL 28
00023 Valtioneuvosto

Dnro 23/2018

31.5.2018

1(5)

valtiovarainministerio@vm.fi
mia-aronen@vm.fi

Lausuntopyyntö: VM080:00/2017, 16.4.2018

LAUSUNTO OSAKKEENOMISTAJIEN OIKEUDET -TYÖRYHMÄN MUISTIOSTA

Suomen Asianajajaliitto (jäljempänä "Asianajajaliitto") on saanut valtiovarainministeriöltä 16.4.2018 päivätyn lausuntopyynnön osakkeenomistajien oikeudet -työryhmän laatimasta työryhmämuistiosta.

Asianajajaliitto kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä.

1 YLEISTÄ

Asianajajaliitto pitää tärkeänä seuraavia yleisiä periaatteita, joita on käsitelty ja muistion mukaan pyritty ottamaan huomioon työryhmän työssä ja työryhmän laatimassa muistiossa:

- 1) Suomessa voimassa oleva osakeyhtiölaki on joustava ja toimii hyvin erilaisten ja erikokoisten yhtiöiden käytännössä, mistä syystä ehdotettujen muutosten on hyvä soveltua voimassaolevaan järjestelmään ja systematiikkaan,
- 2) Suomen hallituksen tavoitteen norminpurkutalkoista tulee ohjata arvioita siitä, miten tällainen minimiharmonisointidirektiivi kannattaa implementoida Suomessa, ja
- 3) Toimivan nykyjärjestelmän vuoksi kannattaa suhtautua kriittisesti jäsenvaltioille annettujen optioiden käyttöön ottamiseen ja mikäli niillä saavutettavat edut eivät ole selkeästi nähtävissä, on optioiden käyttönotosta pidättäydyttävä.

2 KESKEISET EHDOTUKSET

2.1 Osakkeenomistajien tunnistetietojen toimittaminen ja oikeuksien käytön myötävaikuttaminen

Asianajajaliitto pitää hyvänä sitä, että pörssiyhtiön mahdollisuuksia tunnistaa myös muut kuin kotimaiset osakkeenomistajansa parannetaan. Tällä tavoin yhtiön ja osakkeenomistajan suora yhteydenpito on mahdollista ja voi johtaa myös osakkeenomistajien parempaan oikeuksien käyttämiseen pörssiyhtiöissä.

Asianajajaliitto kannattaa myös työryhmän ratkaisua siitä, ettei tunnistetietojen toimittamisen ulkopuolelle rajata sellaisia osakkeenomistajia, jotka omistavat vain vähän (eli direktiivin mukaan korkeintaan 0,5 prosenttia) osakkeita. Rajaaminen olisi vastoin Suomessa voimassaolevaa julkisuuden ja avoimuuden periaatetta.

2.2 Institutionaaliset sijoittajat, omaisuudenhoitajat ja valtakirjaneuvonantajat

Asianajajaliitto katsoo, että avoimemman omistajanohjauksen tavoittelu on kannatettava tavoite samoin kuin valtakirjaneuvonantajien toimintaan liittyvä ehdotettu sääntely.

2.3 Palkitseminen

Suomessa pörssiyhtiöiden johtoon kuuluvien henkilöiden palkitseminen on ollut laajasti avoimuuden piirissä jo pitkään itsesääntelyn kautta. Koska mitään erityisiä lainsäädännöllä ratkaistavia ongelmia ei ole, Asianajajaliitto kannattaa direktiivin ehdotusten implementointia minimiperiaatteella ja siten, että yhtiöt voivat toimia mahdollisimman joustavasti ja yhtiön edun vaatimalla tavalla. Toimivalla itsesääntelyllä voidaan joustavasti kehittää palkitsemiseen liittyvää käytäntöä edelleen.

Asianajajaliitto pitää tärkeänä, että mahdolliset muutokset sopeutetaan osakeyhtiön nykyiseen hallintomalliin, jonka mukaan yhtiökokous valitsee hallituksen ja samalla päättää hallituksen jäsenten palkkioista ja hallitus puolestaan valitsee toimitusjohtajan ja päättää toimitusjohtajan toimisuhteen ehdoista. Edellä mainitun toimivaltajaon selkeyden vuoksi Asianajajaliitto kannattaa siis työryhmän enemmistön kantaa siitä, että yhtiökokouksen päätös palkitsemispolitiikasta on neuvoa-antava eikä sitova. Tämä tarkoittaa silloin sitä, että palkitsemispolitiikan hyväksyy hallitus yleistoimivaltansa mukaisesti, jollei i) asiaa ole yhtiöjärjestyksessä määrätty yhtiökokouksen päätettäväksi taikka ii) jollei hallitus siirrä asiaa yhtiökokoukselle. Jos ajan kuluessa kertyvien kokemusten perusteella vastoin nykyistä käsitystä sitova päätös olisi parempi, neuvoa-antavuus on myöhemmin aina mahdollista muuttaa sitovaksi. Toisin päin muuttaminen, siis sitovasta neuvoa-antavaksi, olisi huomattavasti vaikeampi toteuttaa.

Lähipiiritoimien kohdalla mainitaan, että palkitsemispolitiikan hyväksyminen on aina olennainen lähipiiritoimi, joka siis kuuluu hallituksen päätettäviin asioihin. Kun pörssi-yhtiöissä hallituksen palkkioehdotukset valmistelee yhtiökokouksen päätettäväksi yleensä joko hallituksen nimitysvaliokunta tai nimitystoimikunta, olisi näiden elinten perusteltua laatia politiikkaa hallituksen kanssa tältä osin.

Yhtiöiden edun vuoksi palkitsemispolitiikasta on voitava poiketa muun muassa toimitusjohtajan vaihdon yhteydessä, mistä syystä Asianajajaliitto kannattaa tehtyä ratkaisua siitä, että väliaikainen poikkeaminen on sallittua.

Palkitsemisraportin sisällöksi ehdotetaan hallituksen, mahdollisen hallintoneuvoston, toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen palkitsemista koskevat tiedot. Asianajajaliitto pitää tätä rajanvetoa selkeänä ratkaisuna, joka siis jättää muun johdon yksilökohtaiset tiedot raportin ulkopuolelle.

Asianajajaliitto pitää hyvänä ratkaisuna sitä, ettei palkitsemispolitiikan hyväksymistä koskevassa pykäläluonnoksessa (OYL 5:3a) erityisesti korosteta osakkeenomistajan oikeutta *äänestää* politiikasta vaan tähänkin käsiteltävään asiaan sovelletaan yleisiä kokouskäytäntöjä.

Pienenä yksityiskohtana mainittakoon, että vakiintuneen tavan mukaan yhtiökokoukset päättävät ensin hallituksen jäsenten palkkioista ja vasta sen jälkeen valitsevat hallituksen jäsenet. Ehdotetussa pykälässä mainitaan ensin valinta ja sitten palkitseminen. Vähintään hallituksen esityksessä voisi mainita, ettei ole tarkoitus muuttaa yhtiökokousten vakiintunutta ja hyväksi havaittua käsittelyjärjestystä. Vastaavasti suomalaisen järjestelmän kannalta erikoiselta tuntuu se, että hallituksen jäsenten palkitsemista pörssiyhtiössä koskeva pykälä on sijoitettuna yhtiön johtoa koskevaan lukuun, kun käytännössä asia koskee yhtiökokouksen päätöstä hallituksen jäsenten palkkiosta, mutta toki päätös voisi olla myös hallintoneuvoston. Myös perusteluissa todettu maininta siitä, että yhtiökokous on sidottu aikaisemmin tekemäänsä päätökseen palkitsemispolitiikasta, tuntuu lähtökohtaisesti vieraalta, varsinkin kun aikaisempi päätös on neuvoa-antava.

Yhteenveto Asianajajaliiton kannattamista pääkohdista:

- yhtiökokouksen päätös palkitsemispolitiikasta neuvoa-antava
- väliaikainen poikkeaminen palkitsemispolitiikasta sallittua

2.4 Lähipiiriliiketoimet

Työryhmämuistion suurin muutosehdotus liittyy lähipiiriliiketoimia koskevaan ehdotukseen. Työryhmä päätyy ehdottamaan, että osakeyhtiön esteellisyyssäännökset korvataan kokonaisuudessaan lähipiiriliiketoimia koskevalla sääntelyllä. Tämä tarkoittaisi myös sitä, että sääntely ulotettaisiin koskemaan kaikkia yhtiöitä, vaikka direktiivi edellyttää sääntelyä vain pörssiyhtiöiden osalta.

Sinänsä Asianajajaliitto puoltaa yleisesti tavoitetta siitä, että laissa on mahdollisimman vähän erilaisia sääntöjä pörssiyhtiöille ja muille yhtiöille. Kuitenkin on arvioitava, kuinka paljon sääntely aiheuttaa hallinnollista taakkaa muille kuin pörssiyhtiöille esimerkiksi lähipiirirekisterin ylläpitämisessä tilanteessa, jossa nykyisin voimassa oleva sääntely ei ole aiheuttanut ongelmia eikä muutos siten ole tarpeen ongelmien korjaamiseksi. Lisäksi uusi sääntely ei ehdotetussa muodossakaan olisi samanlainen pörssiyhtiöille ja muille yhtiöille, koska lähipiiri määriteltäisiin näissä eri tavoin (pörssiyhtiön määritelmä olisi laajempi, mikä sinänsä on ymmärrettävää).

Asianajajaliitto katsoo, että Suomessa voimassaolevat OYL:n yleiset periaatteet, varojenjako koskevat OYL 13 luvun säännökset ja vahingonkorvaussäännökset suojaavat jo nykyisellään muita kuin lähipiiriin kuuluvia osakkeenomistajia ja yhtiön velkojia lähipiiriläisten potentiaalisilta väärinkäytöksiltä. Yhtiöiden hallitukset tekevät varojen jakoa koskevat päätökset huolellisesti jo nykyisin mukaan, koska muutoin kuin laissa mainituin edellytyksin tehty varojenjako on laitonta varojenjako, jonka seuraamuksina on sekä palautusvelvollisuus että vahingonkorvausvastuu.

Työryhmä perustelee ehdotusta esteellisyysääntöjen korvaamista lähipiirisääntelyllä muun muassa sillä, että esteellisyysääntösten suppeuden vuoksi soveltamisessa on tulkintaongelmia. Asianajajaliitto toteaa, että käytännössä ongelmat on saatu ratkaistuksi, koska oikeuskäytäntöä tältä osin ei juurikaan ole. Lisäksi Asianajajaliitto katsoo, että päätösmenettely- ja julkistamisvaatimusten kohteena olevien toimien määrittely aiheuttanee vastaavasti uusia tulkintakysymyksiä: mitä ovat kussakin yhtiössä ne lain tarkoittamat osakkeenomistajien kannalta olennaiset toimet, jotka eivät ole yhtiön tavanomaista toimintaa ja joita ei toteuteta tavanomaisin markkinaehdoin? Tulkinta- haasteista huolimatta Asianajajaliitto ei kuitenkaan kannata kvantitatiivisten tunnuslukujen säätämistä lakiin vaan kannattaa työryhmän ehdotusta sanallisesta määrittelystä. Sanallisen määrittelyn tueksi hallituksen esityksessä tulisi kuvata esimerkeillä erilaisia tilanteita, joissa olennaisuuskriteeri täytyisi.

Yhtiökokouksissa noudatettavan päätöksenteon osalta Asianajajaliitto arvioi, että nykyinen menettely ja nykyiset säädökset riittävät turvaamaan asioiden asianmukaisen käsittelyn ja päätöksenteon myös lähipiiritoimissa. Tästä syystä tulisi harkita, että lähipiirisääntely koskisi vain hallituksen päätöksentekoa eikä yhtiökokouksessa erikseen laskettaisi ehdotetulla tavalla myös lähipiiriin kuulumattomien osakkeenomistajien kannatusta ehdotetulle toimelle.

Asianajajaliitto katsoo, että nykyisistä esteellisyysääntöksistä luopuminen on siinä määrin radikaali ehdotus, että ennen kuin siihen ryhdytään, tulisi tilanne arvioida kokonaisuudessaan ja selvittää tarkemmin mahdolliset ongelmakohdat ja puutteet. Selvittelytyössä voidaan arvioida myös lähipiirisääntelyn toimivuus esteellisyysääntelyn näkökulmasta. Esimerkiksi ostotarjouskoodissa määritettyjä toimintaperiaatteita on käytännössä sovellettu muissakin intressiriitatilanteissa, joten saman tyyppiset toimintaperiaatteet voisivat täydentää esteellisyysääntöksiä.

Asianajajaliitto kannattaa myös ehdotetun option käyttämistä konserniyhtiöiden päätöksenteossa eli yhtiön ja sen suoraan tai välillisesti 100-prosenttisesti omistaman tytäryhteisön välisten toimien sulkeminen ehdotetun sääntelyn ulkopuolelle.

Yhteenveto Asianajajaliiton kannattamista pääkohdista:

- Lähipiiriliiketoimia koskeva sääntely koskee vain pörssiyhtiöitä
- Lähipiiriliiketoimien määrittely laissa sanallisesti, ei kvantitatiivisten tunnuslukujen perusteella
- Nykyisten esteellisyysääntöjen säilyttäminen osakeyhtiölaissa ja mahdollinen uudelleen arviointi erillisen työryhmän toimesta

2.5 Seuraamukset

Työryhmä on päättänyt siihen, ettei osakeyhtiölakiin ehdoteta säädettävän uusia seuraamuksia, koska OYL:n yleiset seuraamukset täyttävät direktiivin vaatimukset. Asianajajaliitto pitää tätä arviota perusteltuna ja kokonaisuuden kannalta hyvänä ratkaisuna.

Työryhmämuistiossa todetaan, että lähipiiritoimesta hallituksessa tehtävän päätöksen osalta lain vastaisen päätöksen seurauksena voi olla päätöksen pätemättömyys, jos hallituksessa ei ole noudatettu erityistä äänestysmenettelyä ja virhe on voinut vaikuttaa päätöksen sisältöön. Vastaavalla tavalla arvioidaan seuraamuksia myös palkitsemisesta koskeviin päätöksiin liittyen. Asianajajaliitto toteaa käsityksensä, että vaikka nämä seuraamukset edellä mainitulla tavalla toki ovat käytettävissä, ovat ne kuitenkin tarkoitettu vakavien yhtiöoikeudellisten rikkomusten seuraamuksiksi. Tarkoituksena ei liene ylikorostaa ja suositella näiden keinojen käyttöä ehdotetuissa tilanteissa.

Helsingissä 31. toukokuuta 2018

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Jarkko Ruohola
Suomen Asianajajaliiton puheenjohtaja, asianajaja

LAATI

Asianajaja Pauliina Tenhunen, Asianajotoimisto Castrén & Snellman Oy, Helsinki

Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu yhtiöoikeuden asiantuntijaryhmässä.